

LAUSUNNOT

ALUEIDEN KOMITEA

121. TÄYSISTUNTO, 8.–9. HELMIKUUTA 2017

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Investointivajeen umpeen kurominen: miten voittaa haasteet?”

(2017/C 207/03)

Esittelijä: Markku MARKKULA (FI, EPP), Espoon kaupunginvaltuuston jäsen**POLIITTISET SUOSITUKSET**

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Nykyinen investointivaje Euroopan kunnissa ja alueilla

1. toteaa, että investoinnit ovat paitsi finanssi- ja talouskriisin välittömien vaikutusten vuoksi myös – kun on kyse julkisista investoinneista – talousarvion sääntelymekanismeista unioni- ja jäsenvaltiotasolla johtuvien rajoitusten vuoksi vähentyneet Euroopassa yhteensä 15 prosenttia ja että investointien kokonaismäärä EU:ssa kaiken kaikkiaan on nimellisesti pienempi kuin ennen kriisiä: vuonna 2015 se oli lähes 60 miljardia euroa vähäisempi kuin vuonna 2008 ⁽¹⁾. Komitea katsoo, että investointien absoluuttisen määrän supistumisen ohella Euroopan unioni kärsii kilpailukykyvajesta, joka johtuu vanhentuneista perusrakenteista ja riittämättömistä investoinneista digitaaliseen ja ekologiseen siirtymään ja innovointiin.
2. korostaa, että paikallis- ja alueviranomaisten osuus EU:ssa tehtävistä julkisista investoinneista on yli puolet ja että niiden infrastruktuuriin, energia-alaan, julkiseen liikenteeseen, koulutukseen, terveydenhuoltoon ja moniin muihin aloihin tekemillä investoinneilla on suora vaikutus paikallistalouteen, yritysdynamiikkaan sekä EU:n kansalaisten elämään ja hyvinvointiin.
3. suhtautuu myönteisesti Euroopan parlamentin kehoitukseen vahvistaa jäsenvaltio-, alue- ja paikallistason omavastuullisuutta kasvu- ja työllisyysstrategioiden laatimisessa ja täytäntöönpanossa ja on tyytyväinen siihen, että parlamentti kannattaa Euroopan alueiden komitean (AK) esitystä laatia käytännesäännöt paikallis- ja alueviranomaisten osallistumisesta eurooppalaiseen ohjausjaksoon ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Ks. Eurostat-taulukot tec00011 Gross fixed capital formation (investments) ja teina210 General government fixed investment.

⁽²⁾ Euroopan parlamentin päätöslauselma 26. lokakuuta 2016 talouspolitiikan eurooppalaisesta ohjausjaksosta: vuoden 2016 painopisteiden täytäntöönpano (2016/2101(INI)): ”6. [Euroopan parlamentti] antaa täyden tukensa toimille, joiden tarkoituksena on varmistaa suurempi kansallinen omavastuullisuus maakohtaisten suositusten laatimisessa ja täytäntöönpanossa osana meneillään olevaa uudistusprosessia; katsoo, että kansallisen omavastuullisuuden lisäämiseksi ja maakohtaisten suositusten täytäntöönpanon edistämiseksi ja siksi, että paikallis- ja alueviranomaisten on toteutettava yli puolet maakohtaisista suosituksista, suositukset olisi selvästi syytä niveltää tarkasti määriteltyihin ja jäsenettyihin unionin tason painopisteisiin ja tässä yhteydessä olisi tarvittaessa otettava mukaan kansalliset parlamentit sekä alueelliset ja paikalliset viranomaiset; katsoo, että kun otetaan huomioon valtuuksien ja toimivallan jako useissa jäsenvaltioissa, maakohtaisten suositusten toteuttaminen voisi kehittyä, jos paikalliset ja alueelliset viranomaiset olisivat siinä aktiivisesti mukana, ja kannattaa tämän vuoksi alueiden komitean ehdotusta käytännesäännöiksi paikallis- ja alueviranomaisten osallistumisesta eurooppalaiseen ohjausjaksoon; kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan kansallisten uudistusohjelmien asianmukaisen demokraattisen valvonnan niiden kansallisissa parlamenteissa;”

4. korostaa tässä yhteydessä, että julkiset investointimenot ovat nykyisellään puolet siitä, mitä ne olivat ennen kriisiä. Tämä tarkoittaa sitä, että Euroopan alueilla ja kunnissa jää vuosittain tekemättä investointeja satojen miljoonien eurojen arvosta.
5. palauttaa mieliin Euroopan alueiden komitean ja OECD:n vuonna 2015 tekemän yhteisen kyselytutkimuksen, jossa 96 prosenttia kuntia ja alueita edustaneista vastaajista ilmoitti julkisissa investointimenoissa olevan vajetta ⁽³⁾. Asialle saatiin vahvistus myös AK:n äskettäin tekemässä kyselyssä ⁽⁴⁾, jossa 75 prosenttia paikallis- ja aluetason vastaajista totesi kuntansa tai alueensa kokonaisinvestointien vähentyneen merkittävästi vuosien 2008 ja 2014 välisenä aikana ja vain yksi kolmannes katsoi tilanteen olevan nyt paranemaan päin.
6. toistaa OECD:n ⁽⁵⁾ ja IMF:n kehotuksen aloittaa maailmanlaajuinen koordinoitu finanssipoliittinen elvyttäminen ottaen huomioon tämänhetkinen suppea rahapoliittinen liikkumavara, erittäin alhaiset korot sekä se, että velan suhde BKT:hen on viime vuosien julkisen talouden vakauttamistoimien seurauksena laskenut monissa maissa ja että liikkumavaraa on siksi enemmän. Toiminnan piristämiseksi julkiset lisämenot olisi mitoitettava oikein ja erityisesti kohdistettava tarkasti kasvua edistäviin investointiprioriteetteihin, kuten tutkimus- ja kehitystyöhön, työntekijöiden koulutukseen ja vihreään infrastruktuuriin.
7. korostaa, että strategisten investointien mahdollisuudet kunnissa ja alueilla ovat paljon suuremmat kuin kriisiä edeltänyt yleinen kehityssuuntaus osoittaa. Tämä johtuu ennen kaikkea tietämyksen ja osaamisen laajamittaisesta kehityksestä, korkojen laskusta, digitalisoinnin ja yhteistyö- ja kiertotalouden avaamista mahdollisuuksista sekä liikkumavarasta, jonka turvin on mahdollista edistää pk-yritysten osallistumista yhä globaalistuneempaan liiketoimintaympäristöön.
8. muistuttaa, että edellä kuvatun lainen kokonaisinvestointien jatkuva väheneminen on kestäväntöntä ja että investointien vähäisyys paitsi hidastaa elpymistä myös heikentää taloudellista suorituskykyä ja haittaa työpaikkojen luomista pitkällä aikavälillä ja siten uhkaa EU:n tulevia kasvu- ja innovointimahdollisuuksia.
9. tähdentää, että investointitoiminta Euroopan kunnissa ja alueilla on ratkaisevan tärkeää – sekä kestäväen kasvun ja työpaikkojen luomisen edistämiseksi kaikkialla Euroopassa että nykyisten, tämänhetkisen riittämättömän investointitoiminnan uhkaamien työpaikkojen turvaamiseksi. Komitea painottaakin tarvetta edistää niiden esteiden poistamista, jotka vaikeuttavat kriisiä edeltäneen investointitasen saavuttamista Euroopassa, ja investoida todellisiin mahdollisuuksiin, joita alueilla ja kunnilla on Euroopan liikkeellepanevana voimana.
10. kannattaa nk. kärsivällisen pääoman (patient capital) kehittämistä maailmanlaajuisesti, Euroopassa ja valtiotasolla. Kyse on perustarpeiden rahoittamiseen tarkoitetusta pitkäjänteisestä lähestymistavasta, joka ei noudata julkisten menojen vuosilogiikkaa eikä yksityisellä rahoitusosalalla hallitsevaa kvartaalikulttuuria. Keskeisenä painotuksena tulisi olla investoiminen ilmastonmuutoksen torjuntaan, strategiseen infrastruktuuriin sekä innovointiin ja niukkojen resurssien saatavuuteen.
11. pitää erittäin tärkeänä, että kestäviä ja älykkäitä investointeja koskevan kokonaisnäkömyksen aikaansaaminen on toimikauden 2015–2020 keskeinen poliittinen painopiste ⁽⁶⁾. Käsillä oleva lausunto – yhdessä muiden lausuntojen sekä Bratislavan julistuksen ⁽⁷⁾ ja AK:n investointiaiheisen toimintasuunnitelman kanssa – auttaa viemään tätä prosessia eteenpäin.

⁽³⁾ AK, Results of the OECD – CoR Consultation of Sub-national Governments: Infrastructure planning and investment across level of government: current challenges and possible solutions (OECD:n ja AK:n valtiotasoa alempana oleville hallintotasoille järjestämän kuulemisen ”Infrastruktuurisuunnitelmat ja -investoinnit eri hallintotasoilla: nykyiset haasteet ja mahdolliset ratkaisut” tulokset, maaliskuu 2016. Luettavissa verkossa

⁽⁴⁾ AK, Results of the CoR online consultation on obstacles to investments at local and regional level (AK:n järjestämän verkkokuulemisen ”Investointiasteet paikallis- ja aluetasolla” tulokset), syyskuu 2016. Luettavissa verkossa

⁽⁵⁾ Ks. OECD:n 28. marraskuuta 2016 esittelemät talousnäkymät: <https://www.oecd.org/eco/economicoutlook.htm>

⁽⁶⁾ AK, The political priorities of the European Committee of the Regions 2015–2020 (Euroopan alueiden komitean poliittiset painopisteet vuosina 2015–2020), lokakuu 2015. Luettavissa verkossa

⁽⁷⁾ AK, ”Uusi alku Euroopalle: Alueiden ja kuntien investointisuunnitelma pyrkii edistämään kansalaiskeskeistä EU:ta”, <http://cor.europa.eu/fi/news/Pages/Regions-and-cities-launch-investment-plan-for-a-citizen-centred-EU.aspx>, ja AK:n Bratislavan julistus ”Investoinnit ja yhteydet”, heinäkuu 2016, luettavissa verkossa

Kokonaisvaltainen lähestymistapa investointeihin EU:n alueilla ja kunnissa: koheesiopolitiikan, investointiohjelman ja muiden rahoitusvälineiden rooli

12. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission ja Euroopan investointipankin (EIP) aloitteisiin ja siihen, että ne ovat ottaneet investointien edistämisen olennaiseksi painopisteekseen, ja muistuttaa EIP:n ja AK:n välisestä yhteiseen toimintasuunnitelmaan pohjautuvasta hedelmällisestä yhteistyöstä ⁽⁸⁾.

13. korostaa toimia, joita Euroopan komissio ja Euroopan investointipankki (EIP) ovat toteuttaneet useampia alueita kattavaan rahoitusvälineiden täytäntöönpanoon liittyen, sillä ne lisäävät osaltaan merkittävästi markkinalikviditeettiä ja tuottavat investointeja.

14. korostaa, että EU:n investointivälineillä voi etenkin olemassa olevien hallinnollisten valmiuksien näkökulmasta olla myönteinen vaikutus julkiseen rahoitukseen, varsinkin kun on kyse tuloa tuottavista hankkeista. Tästä syystä näiden välineiden yhteydessä olisi siirryttävä käyttämään lainoja, innovatiivisia rahoitusvälineitä ja innovatiivisia julkisia hankintoja. Komitea tähdentää kuitenkin lisäksi tukien olevan ratkaisevia välineitä sellaisten alueilla ja kunnissa toteutettavien hankkeiden rahoittamisessa, joilla vastataan markkinahäiriötilanteisiin tai jotka eivät tuota riittävästi tuloja sijoittajien houkuttamiseksi.

15. korostaa, että koheesiorahoitus on tärkeää ja sen on jatkossakin syytä olla EU:n investointipolitiikan selkäranka ja vahvistaa Euroopan alueiden välistä kumppanuutta yhteistyön ja solidaarisuuden todellisena ilmentymänä: koheesiopolitiikan tulevaisuus liittyy EU:n tulevaisuuteen. On siis tarpeen turvata koheesiopolitiikan roolin säilyminen EU:ssa myös vuoden 2020 jälkeen ⁽⁹⁾.

16. tuo jälleen esiin tarpeen arvioida kaikkia rahoitusmuotoja: monivuotista rahoituskehystä, koheesiopolitiikkaa ja Euroopan rakenne- ja investointirahastoja (ERI-rahastot), Junckerin ohjelmaa ja Euroopan strategisten investointien rahastoa (ESIR) sekä muita rahoitusvälineitä. Niillä kaikilla on omat perusperiaatteensa, mutta nämä eivät ole keskenään ristiriidassa, joten niiden olisi täydennettävä toisiaan ja luotava tarvittaessa yhteisvaikutuksia.

17. suhtautuu myönteisesti periaatteeseen ESIRin laajentamisesta ⁽¹⁰⁾ sekä keston että rahoituskapasiteetin osalta, sillä tämä tarjoaa tilaisuuden hienosäätää nykyisiä menettelyjä. Komitea huomauttaa kuitenkin, että yhteisvaikutuksia Euroopan koheesiopolitiikan kanssa ERI-rahastojen kautta tulee vielä selkiyttää, jotta ESIR 2.0:sta tulisi suurempi menestys. Komitea katsoo, että ESIRin ei pidä korvata nykyisiä EU:n koheesiopolitiikan välineitä. Kun otetaan huomioon alue- ja paikallisyhteisöjen rooli keskipitkän ja pitkän aikavälin investointien esittämisessä ja suunnittelussa, komitea kehottaa myös ottamaan ne nykyistä tiiviimmin mukaan rahaston hallinnointiin etenkin luotaessa yhden tai usean alueen kattavia rahoitusjärjestelyitä.

18. kehottaa asettamaan tarkempia tietoja ESIR-rahoitteisista hankkeista julkisesti saataville ja erityisesti korostamaan niiden täydentävyyttä soveltuvin osin. AK:n tiiviimpi osallistuminen raportointiin ja seurantaan helpottaa tiedonkulkua alueiden ja kuntien välillä. Komitea painottaa tältä osin tarvetta huolehtia ESIRin kautta rahoitettujen hankkeiden todellisesta täydentävyydestä erityisesti EU:n talousarviovarojen, kuten Verkkojen Eurooppa -välineen ja Horisontti 2020 -puiteohjelman määrärahojen, käytön suhteen.

19. katsoo, ettei ESIRiä pidä rahoittaa muista rahastoista tai kilpailevista ohjelmista.

EU:n alueiden ja kaupunkien täyden investointipotentiaalin saavuttamisen esteet

20. toteaa, että investointiesteiden poistaminen edellyttää kaikilla hallintotasoilla kauaskantoisia uudistuksia, joilla pyritään poistamaan sijoittajien investointihalukkuutta rajoittavat hallinnolliset, sääntelyyn liittyvät ja muuntuyppiset tekijät, jotta investointiympäristöä saadaan parannettua.

⁽⁸⁾ AK, "EIP ja alueiden komitea tiivistävät yhteistyötään Euroopan talouden elpymisen tukemiseksi", syyskuu 2015. Ks. lehdistötiedote
⁽⁹⁾ Lausuntoluonnos koheesiopolitiikan tulevaisuudesta vuoden 2020 jälkeen "Tavoitteena vahva ja vaikuttava eurooppalainen koheesiopolitiikka vuoden 2020 jälkeen", esittelijä: Michael Schneider (DE, EPP).

⁽¹⁰⁾ AK:n kanta Euroopan strategisten investointien rahaston voimassaoloajan pidentämiseen sekä kyseistä rahastoa ja Euroopan investointineuvontakeskusta koskevien teknisten parannusten tekemiseen, ks. AK:n lausuntoluonnos "ESIR 2.0", esittelijä: Wim van de Donk (NL, EPP).

21. muistuttaa, että paikallis- ja aluetasolla investointeja tehdään erilaisilla monialaisilla toimialoilla, kuten infrastruktuuri, liikenne, koulutus, tutkimus ja innovointi, ympäristö, terveydenhuolto, sosiaalipalvelut ja muunlaiset yhteiskunnallisen ja inhimillisen pääoman muodot, mikä on välttämätöntä strategisten investointien pitkän aikavälin vaikutusten lisäämiseksi.

22. toteaa, että paikallis- ja alueviranomaiset voivat toimia liikkeellepanevana voimana, joka kokoaa yhteen erilaisia julkisia ja yksityisiä toimijoita investointihankkeita varten, erityisesti kun on kyse suuremmista hankkeista tai julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksista. Jotta voidaan varmistaa, että poliittiset tavoitteet saavutetaan mahdollisimman tehokkaasti ja vaivattomasti, on komitean mielestä kuitenkin tarpeen parantaa rajatylittäviä yhteyksiä ja monitasoista yhteistyötä entisestään edistämällä aktiivisesti rajatylittäviä investointeja yleiseurooppalaisten sisämarkkinoiden vauhdittamiseksi etenkin pääomamarkkinaunionin kehittämisen avulla ja jatkaa puuttumista sääntelyyn liittyviin ja hallinnollisiin haasteisiin komission paremman sääntelyn agendan keinoin.

23. korostaa alueellisten älykkään erikoistumisen strategioiden merkitystä keinona luoda yhteisvoimin eurooppalaisia kumppanuuksia vertailuoppimista ja laadukkaiden monisidosryhmäisten ja moniulotteisten investointihankkeiden organisoimista varten. Komitea korostaa tässä yhteydessä, että investointiesteiden poistaminen voi kulkea käsi kädessä älykkääseen erikoistumiseen (RIS3) perustuvien alueellisten innovointistrategioiden EU:n laajuisen täytäntöönpanon kanssa. Älykästä erikoistumista koskeva tutkimus- ja innovaatiostrategia RIS3 voi olla hyödyllinen väline poliittisen tuen ja investointien kohdistamiseksi tärkeimpiin painopisteisiin ja haasteisiin ja auttaa siten edistämään yksityisiä investointeja.

Alueelliset esteet: raskas sääntelytaakka

24. toteaa, että huomattava osuus talouspolitiikan EU-ohjausjakson yhteydessä esiin tuoduista investointiesteistä on "alueellisia" siinä mielessä, että ne joko ovat merkityksellisiä paikallis- ja alueviranomaisten hoitamien investointeihin liittyvien tehtävien kannalta tai paikallis- ja alueviranomaisilla on mahdollisuus vaikuttaa niiden helpottamiseen tai poistamiseen.

25. toteaa, että nykyisten investointiesteiden syyt – ja näin ollen myös niiden vaatimat ratkaisut – saattavat siis usein löytyä paikallis- ja aluetasolta ja valtiorajat ylittävistä yhteistyöstä.

26. korostaa kuitenkin, että investointitoiminnan mallit ja investointiesteet vaihtelevat hyvin suuresti eri jäsenvaltioissa ja sen vuoksi ei ole olemassa yhtä kaikille sopivaa ratkaisua.

27. toteaa, että tämä johtuu lähinnä paikallis- ja alueviranomaisten erilaisista rooleista investointien suhteen: Kunnat ja alueet ovat ensisijaisesti sijoittajia, sillä niiden osuus EU:ssa tehtävistä julkisista investoinneista on yli puolet (54 prosenttia). Näitä investointeja tehdään erilaisilla ja toisiaan täydentävillä toimi- ja tehtäväaloilla: inhimillinen pääoma, osaaminen, koulutus, terveydenhuolto ja monet muut. Näin ollen kunnat ja alueet ovat palvelujen tarjoajia ja mahdollistajia. Paikallis- ja alueviranomaiset ovat myös suunnittelijoita, sillä ne ohjailevat kehitysstrategioita ja voivat ennakkosuunnittelun avulla kohdistaa poliittista tukea ja investointeja tärkeimpiin painopisteisiin ja haasteisiin edistäen tällä tavoin investointeja. Kunnat ja alueet toimivat niin ikään muutosten liikkeellepanevana voimana ja sääntelyviranomaisina, kun on kyse esimerkiksi aluesuunnittelusta ja rakennusluvista. Lisäksi ne ovat investointikumppaneita, jotka kokoavat yhteen erilaisia julkisia ja yksityisiä toimijoita investointihankkeiden toteuttamista varten ⁽¹¹⁾.

28. on tyytyväinen siihen, että Euroopan komissio keskittyy yksilöimään tällaisia investointitoiminnan esteitä ja haasteita talouspolitiikan EU-ohjausjakson yhteydessä vuotuisesta kasvuselvytyksestä ja siihen sisältyvästä investointihaasteiden luettelosta aina maaraportteihin ja maakohtaisiin suosituksiin asti. Julkisia menoja koskevan laatupainotteisemman lähestymistavan edistämiseksi EU:n tasolla komitea kannattaa kuitenkin ehdotusta siitä, että talouspolitiikan maakohtaisiin suosituksiin tulisi EU-ohjausjakson yhteydessä sisältyä myös julkisia investointeja koskevia vähimmäistavoitteita erityisesti suhteessa juokseviin menoihin ⁽¹²⁾.

⁽¹¹⁾ Paikallis- ja alueviranomaisten monitahoisia rooleja julkisten ja yksityisten investointien suhteen tarkastellaan yksityiskohtaisemmin AK:n teettämässä tutkimuksessa. Ks. erityisesti tutkimuksen 4 luku. Metis GmbH, Obstacles to investments at local and regional level (Investointiesteet paikallis- ja aluetasolla), AK:n teettämä tutkimus, 2016. Luettavissa verkossa

⁽¹²⁾ Tämä ehdotus olisi sopusoinnussa niiden suositusten kanssa, jotka Euroopan parlamentti esittää marraskuussa 2012 antamassaan päätöslauselmassa sosiaalisia investointeja koskevasta sopimuksesta – vastauksesta kriisiin. Ks. Danuta Jazłowiec (EPP, PL) laatima mietintö: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2012-0419+0+DOC+XML+VO//FI>

29. toistaa tässä yhteydessä Euroopan komissiolle esittämänsä kehotuksen julkaista valkoinen kirja, jossa vahvistetaan EU:n tason typologia julkisten menojen kirjanpitoon sisältyvien julkisen investointien laadulle niiden pitkäaikaisten vaikutusten mukaan⁽¹³⁾.

30. muistuttaa myös tekemästään ehdotuksesta⁽¹⁴⁾, että Euroopan komissio vahvistaisi virallisesti taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) suosituksen ottaa käyttöön julkisiin investointeihin sovellettavat periaatteet⁽¹⁵⁾ (maaliskuu 2014). Komitea pitää myönteisenä, että suosituksessa tunnustetaan alue- ja paikallisviranomaisten tärkeä ja kasvava rooli julkisten investointien suunnittelussa ja toteutuksessa kaikilla toiminta-aloilla (julkisten investointien koordinointi, valmiuksien kehittäminen, yleisten puitteiden luominen).

31. korostaa, että vuoden 2016 maaraporteissa mainituista kaikkia maita ja politiikanaloja koskevista 178 alueellisesta kysymyksestä lähes 60 prosenttia liittyy investointiesteisiin ja kyse on lähinnä raskaista monialaisista ja alakohtaisista säännöksistä, julkishallinnon riittämättömästä laadusta sekä erityisistä esteistä työmarkkinoilla tai pk-yritysten rahoitusmarkkinoilla⁽¹⁶⁾.

32. tähdentää AK:n paikallis- ja alueviranomaisille äskettäin tekemän kyselyn vahvistavan jälleen kerran, että noin yhdeksän vastaajaa kymmenestä todella pitää investointi- ja liiketoimintaympäristöön, työmarkkinoihin, vähittäiskauppaan ja muihin aloihin vaikuttavia raskaita sääntöjä sekä toiminnan käynnistämisen, laajentamisen tai lopettamisen edellyttämiä kalliita, pitkiä tai vaivalloisia hallinnollisia menettelyjä ja liian hitaita tai raskaita oikeudellisia menettelyjä esteenä investointitoiminnalle.

33. suositaa, että investointeihin liittyvien haasteiden yksilöinti on jatkossakin talouspolitiikan EU-ohjausjakson keskeisiä painopisteitä. Tämä koskee myös vuotuisen kasvuselvityksen yhteydessä marraskuussa 2015 ensi kertaa esitetyn jäsenvaltioiden investointiympäristön haasteita käsittelevän asiakirjan ajantasaistamista vuosittain.

34. kehottaa ottamaan paikallis- ja alueviranomaiset tiiviimmin ja järjestelmällisemmin mukaan EU-ohjausjaksoon, jotta tällaisiin alueellisiin investointitoiminnan haasteisiin voidaan puuttua tehokkaasti, ja pyytää Euroopan parlamenttia osallistamaan AK:n tähän prosessiin antamalla sen osallistua aktiivisesti parlamenttien välisiin EU-ohjausjaksoa käsitteleviin kokouksiin.

Hallinnollisten valmiuksien puute paikallis- ja aluetasolla

35. muistuttaa, että yhteisesti hallinnoituja EU:n rahastoja on tarpeen yksinkertaistaa edelleen erityisesti rahoitusvälineiden käytön osalta, ja korostaa, että viranomaisten hallinnollisia valmiuksia ja institutionaalista asiantuntemusta on tärkeä parantaa EU:n investointivajeen umpeen kuromiseksi.

36. toteaa, että investointiesteitä kartoittaneen AK:n kyselyn⁽¹⁷⁾ vastaajat, joista useimmat ovat itse paikallis- tai alueviranomaisten edustajia, korostivat paikallis- ja alueviranomaisten hallinnollisten valmiuksien olevan investointitoimintaan vaikuttava haaste kunnassaan tai alueellaan. Itse asiassa 71 prosenttia vastaajista piti valmiuksia osallistua julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksiin haasteena tai keskeisenä haasteena investointien kannalta, kun taas 70 prosenttia totesi niiden olevan haaste tai keskeinen haaste julkisten hankintojen hallinnoinnin kannalta, etenkin monimutkaisempien menettelyjen yhteydessä⁽¹⁸⁾.

37. toteaa, että hallinnollisten valmiuksien puute ei koske vain muutamaa EU:n vähemmän kehittyneitä jäsenvaltiota ja aluetta, sillä vuoden 2016 maakohtaisissa suosituksissa 28 jäsenvaltiosta 20:lle annettiin suosituksia julkishallinnon, myös alue- ja paikallishallinnon, laadun parantamisesta⁽¹⁹⁾.

⁽¹³⁾ Joulukuun 3 päivänä 2014 hyväksytty lausunto ”Julkisten menojen laadun parantaminen EU:n toimialoilla”, CdR 4885/2014, esittelijä Catuscia Marini (PES, IT).

⁽¹⁴⁾ Ks. edellinen alaviite.

⁽¹⁵⁾ <http://www.oecd.org/gov/regional-policy/oecd-principles-on-effective-public-investment.htm>

⁽¹⁶⁾ AK, Territorial Analysis of the Country Reports and accompanying Communication (Alueellinen analyysi maaraporteista ja niihin liittyvästä tiedonannosta), Eurooppa 2020 -seurantafoorumien ohjauskomitean raportti, toukokuu 2016. Luettavissa verkossa

⁽¹⁷⁾ Ks. alaviite 4.

⁽¹⁸⁾ Ks. alaviite 4.

⁽¹⁹⁾ Ks. alaviite 16.

38. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita lisäämään pyrkimyksiään hallinnollisten rasitteiden vähentämiseksi sekä kehittämään uusia ja vahvistamaan nykyisiä aloitteita julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuusprosesseissa tarvittavan tietämyksen, taitojen ja osaamisen sekä hallinnollisen tehokkuuden parantamiseksi erityisesti paikallis- ja alueviranomaisten tasolla ottaen eritoten huomioon näiden moninaiset roolit investointien suhteen (suunnittelija, sijoittaja, investointikumppani, sääntelyviranomainen, palveluntarjoaja ja toiminnan edistäjä tai helpottaja).

39. korostaa monimutkaisessa globaalissa ympäristössä tehtävien strategisten investointien vaativan uudenlaisia hallinto- ja hallinnointivalmiuksia tulevien liiketoimintamallien kehityksen ja arvonluonnin edistämiseksi niin, että voittoa tavoittelevat ja tavoittelemattomat organisaatiot otetaan mukaan paikallisiin ja alueellisiin arvonluonnin ekosysteemeihin.

40. tähdentää, että tuloksekkaita hallinnon tehostamisvälineitä ovat mm. osaamisen kehittämiseen tähtäävät paikallis- ja alueviranomaisten vertaisperiaatteeeseen pohjautuvat keskinäiset vaihtojärjestelyt, asiantuntijavierailut, tutustumiskäynnit ja työpajat. Komitea viittaa tässä yhteydessä myös TAIEX REGIO PEER 2 PEER -välineen⁽²⁰⁾ yhteydessä sovellettuun toimintamalliin, josta on syytä ottaa esimerkkiä ja jota tulisi laajentaa.

41. korostaa, että rahoitusvälineiden tehokas käyttö on vaikeaa paikallis- ja alueviranomaisten hallinnollisten valmiuksien vuoksi, kuten AK:n kysely osoittaa⁽²¹⁾. Komitea antaakin suurta arvoa Fi-Compass-foorumien⁽²²⁾ perustamiselle ja komission ”heti käyttövalmiille” rahoitusvälineille⁽²³⁾. Molemmat näistä aloitteista ovat hyödyllisiä etenkin niille paikallis- ja alueviranomaisille, joilla on suurempia hallinnollisiin valmiuksiin liittyviä ongelmia. AK kehottaa paikallis- ja alueviranomaisia hyödyntämään näitä välineitä saadakseen hankittua yksityistä ja julkista lisärahoitusta investointihankkeitaan varten ja tähdentää olevansa valmis tekemään Euroopan komission kanssa yhteistyötä aloitteen helpottamiseksi ja edistämiseksi.

Varainhankinta-, rahoitus- ja investointimahdollisuuksia koskevan tiedon puute

42. korostaa, että vaikka paikallis- ja alueviranomaisilla on ratkaiseva rooli ESIRin menestyksessä täytäntöönpanossa, ne tietävät rahastosta hyvin vähän. AK:n paikallis- ja alueviranomaisille tekemän kyselyn mukaan vain 7 prosenttia vastaajista katsoi tietävänsä hyvin, miten ESIRiä voitaisiin heidän kunnassaan tai alueellaan hyödyntää, ja lisäksi 18 prosentilla oli jonkin verran tietoa asiasta. Sen sijaan 35 prosenttia vastaajista ilmoitti omaavansa vain perustiedot ja 39 prosenttia katsoi, ettei heillä ollut tietoa asiasta⁽²⁴⁾.

43. tähdentää, että tiedonpuute koskee myös ESIRiin liittyviä muita aloitteita: 73 prosenttia AK:n kyselyyn vastanneista totesi, ettei heillä ollut tietoa mahdollisuudesta toteuttaa investointijärjestelyjä kuntansa tai alueensa investointien rahoittamiseksi ESIRin tuella, ja vain 2 prosenttia ilmoitti olevansa hyvin perillä Euroopan investointihankeportaalista tai Euroopan investointineuvontakeskuksesta⁽²⁵⁾.

44. kehottaa komissiota ja EIP:tä tehostamaan pyrkimyksiään parantaa ESIRin ja siihen liittyvien aloitteiden, kuten yksityisten ja julkisten toimijoiden neuvontakeskusten, tuntemusta ja ymmärtämistä paikallis- ja aluetasolla, sillä nykyinen tilanne vaarantaa investointiohjelman onnistumisen.

45. kehottaa tekemään yhteistyötä paikallis- ja alueviranomaisten, AK:n ja sen verkostojen sekä kansallisten ja alueellisten kehityspankkien ja muiden laitosten kanssa onnistuneiden jäsenvaltiokohtaisten ja alueellisten hanke-esimerkkien kartoittamiseksi ja vahvistaa olevansa valmis tukemaan alueiden ja kuntien vertailuoppimismahdollisuuksia parhaiden käytänteiden vaihdon avulla ja luomaan tällä tavoin edunsaajien ja hallintoviranomaisten kriittistä massaa.

⁽²⁰⁾ Lisätietoa TAIEX REGIO PEER 2 PEER -välineestä osoitteessa http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/how/improving-investment/taix-regio-peer-2-peer

⁽²¹⁾ Kaksi kolmasosaa kyselyyn vastanneista totesi innovatiivisten ja myös muiden rahoitusvälineiden käytön olevan haaste tai keskeinen haaste kunnassaan tai alueellaan. AK, Results of the CoR online consultation on obstacles to investments at local and regional level (AK:n järjestämän verkkokokouksen ”Investointiesteet paikallis- ja aluetasolla” tulokset), syyskuu 2016. Luettavissa verkossa

⁽²²⁾ Lisätietoa Fi-Compass-foorumista on saatavilla osoitteesta <https://www.fi-compass.eu/>

⁽²³⁾ Lisätietoa heti käyttövalmiista välineistä on saatavilla EC Regulatory Guidance -kohdasta osoitteessa <https://www.fi-compass.eu/resources>

⁽²⁴⁾ Ks. alaviite 4.

⁽²⁵⁾ Ks. alaviite 4.

46. pitää tervetulleena Euroopan komission pyrkimyksiä lisätä jäsenvaltioihin suuntautuvalla investointikiertueellaan tietoisuutta rahoitusmahdollisuuksista.

47. kiinnittää huomiota neuvonta- ja valistusstrategioiden epäsuhtaan ja on huolissaan siitä, että nykyisten keskusten pelkästään neuvontaan keskittyvä toiminta ei välttämättä riitä edistämään uusien hankkeiden yksilöimistä ja tekemään niistä houkuttelevia alueilla, joilla investointimahdollisuuksista ei juurikaan olla tietoisia.

48. korostaa, että olisi varmistettava, ettei ESIR lisää yhteenkuuluvuuden eroja EU:n sisällä. Olisi otettava käyttöön palveluita ja kannustimia maantieteellisen epätasapainon korjaamiseksi muun muassa niin, että laajennetaan niiden yleistavoitteiden joukkoa, jotka voivat saada ESIRistä tukea, parannetaan tai hajautetaan neuvonta- ja asiantuntijapalveluja ja vahvistetaan Euroopan investointineuvontakeskuksen roolia sekä hyödynnetään paremmin Euroopan investointihankeportaalia, jonka tavoitteena on rakentaa siltaa rahoitusta etsivien EU:n hankkeiden toteuttajien ja investointimahdollisuuksia maailmanlaajuisesti etsivien sijoittajien välille.

Talouden ohjausjärjestelmä ja finanssipoliittinen kehys

49. korostaa, että talous- ja finanssipoliittiseen kehykseen tarvitaan perustavanlaatuisia muutoksia, joihin on liityttävä lisäpyrkimyksiä sääntelyesteiden poistamiseksi, jotta taloutemme pystyisivät houkuttelemaan lisää investointeja ja pääomaa. Vaikka talouden ohjausjärjestelmää ja finanssipoliittisia sääntöjä ei ehkä suoranaisesti pidetä investointiympäristön osatekijöinä tai investointiesteinä, ne muodostavat yleisen kehyksen erityisesti julkisten investointien näkökulmasta.

50. on erittäin huolissaan siitä, että julkisia investointeja leikataan usein kriisiaikoina, koska niiden huomioarvo on pienempi ja niitä on poliittisesti helpompi vähentää kuin monia muita julkisia menoja. Tämä koskee erityisesti inhimilliseen pääomaan, terveydenhuoltoon ja koulutukseen tehtäviä perusluonteisia investointeja, joista saadaan korkeaa tuottoa pitkällä aikavälillä. Komitea korostaakin, että tuleva kestävä kasvu ja hyvinvointi ovat riippuvaisia erityisesti startup- ja kasvuyritysten taloudellisen toimintaympäristön parantamisesta sekä yksityisten investointien houkuttelemisesta ja pitkän aikavälin investointien ylläpitämisestä. Investoinnit olisi turvattava jopa julkisen talouden vakauttamisen aikana.

51. toteaa – vaikka kannattaakin vahvaa sääntöihin perustuvaa finanssipoliittista lähestymistapaa –, että julkisen investointitoiminnan elvyttäminen saattaa olla vaikeaa nykyisten finanssipoliittisten sääntöjen asettamissa rajoissa, ja tähdentää näin ollen tarvetta pohtia suotuisampaa lähestymistapaa investointien ja erityisesti, mutta ei ainoastaan, sellaisten julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien suhteen, joilla varmistetaan finanssipoliittisten sääntöjen täysimääräinen noudattaminen ja pyritään maksimoimaan investointimahdollisuudet Euroopan alueilla ja kunnissa.

52. katsoo, että nykyisessä finanssipoliittisessa kehyksessä on mahdollista löytää hyvä ratkaisu erityisesti vakaas- ja kasvusopimukseen ja finanssipoliittiseen sopimukseen sisältyvän keskipitkän aikavälin tavoitteen mukaisen rakenteellisen alijäämän velkajarrun muodossa. Sen varmistamiseksi, että investoinneille on riittävästi joustovaraa ja että samalla noudatetaan finanssipoliittisia sääntöjä, paikallis- ja aluehallinnon julkisille investoinneille tulisi määrittää kiinteä todellinen alijäämä, jota ei laskettaisi osaksi keskipitkän aikavälin tavoitteeseen verrattavaa rakenteellista alijäämää.

53. muistuttaa tässä yhteydessä vastustavansa sitä, että vakaas- ja kasvusopimuksen mukaiset makrotaloudelliset ehdot voivat johtaa suoraan ERI-rahoituksen keskeyttämiseen, sillä tämä vaikuttaisi kielteisesti EU:n osarahoittamien hankkeiden toteuttamiseen ja pahentaisi yleisemminkin asianomaisten jäsenvaltioiden ja alueiden investointitilannetta.

54. esittää jälleen kerran, ettei jäsenvaltioiden ja paikallis- ja alueviranomaisten julkisia menoja, jotka johtuvat ERI-rahastojen ja EIP:n edellyttämästä osarahoituksesta, sisällytetä vakaas- ja kasvusopimuksessa määriteltyihin rakenteellisiin menoihin, koska nämä investoinnit ovat luonteeltaan EU:n yleisen edun mukaisia investointeja, jotka todistetusti tukevat talouskasvua.

Ratkaisujen etsiminen: paikallisen ja alueellisen investointipotentiaalilin lisääminen

55. muistuttaa, että AK:n ehdottomana prioriteettina on EU:n talouden elvyttäminen alhaalta ylöspäin suuntautuvan lähestymistavan pohjalta edistämällä paikallisiin tarpeisiin perustuvia kohdennettuja investointeja, hyödyntämällä ruohonjuuritason parhaita käytänteitä ja tukemalla uutta yrittäjähänkeä. Komitea korostaa tarvetta saada aikaan kansalaisyhteiskunnallista keskittyvä innovatiivinen ja yrittäjähänkeinen Eurooppa.

56. tähdentää sitoumustaan auttaa kuntia ja alueita hoitamaan kaikki tehtävänsä entistä paremmin. Tätä varten komitea helpottaa osaamisen yhdistämistä palvelevia vertaismenetelmiä ja tukee yhteistyökumppaneiden löytämistä eurooppalaisen kumppanuustoiminnan edistämisen yhteydessä. Näin voidaan kehittää tarvittavia valmiuksia luoda yhteisvoimin laadukkaita ja monitahoisia hankkeita rahoitusvälineitä, ERI-rahastoja ja ESIRiä tms. hyödyntäen.

57. pitää erityisen tärkeänä parhaillaan ruohonjuuritasolla toimivista investointihankkeista saatavaa tietoa, joka on nykyisin kehittymätöntä mutta tarjoaa suurta lisäarvoa kaikille hallintotasojille. Komitea ehdottaakin paikallisia ja alueellisia investointeja koskevan unionin tulostaulun luomista ja kehottaa jäseniään jakamaan hankkeita koskevia tietojaan, kokemuksiaan ja huoliaan tällaisen tietokannan perustamista silmällä pitäen.

58. korostaa, että EU:n on tarpeen jatkaa toimiaan liiallisen byrokratian vähentämiseksi, jotta investointiympäristö tarjoaisi enemmän osallistumismahdollisuuksia uusille mutta myös nykyisille yrityksille. Komitea painottaa, että vaikka kunnat ja alueet voivat omalla hallintotasollaan keventää sääntelytaakkaa tuntuvasti, niiden toimia on täydennettävä jäsenvaltio- ja EU-tason aloittein.

59. toistaa, että investoinneissa ei ole kyse vain liikenteestä ja muusta infrastruktuurista vaan niitä on kohdennettava myös inhimilliseen pääomaan, osaamiseen, koulutukseen, tutkimukseen ja innovointiin, älykkäisiin energiaverkkoihin, asumiseen, sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluihin sekä innovatiivisten ja dynaamisten yritysten perustamisen ja laajentamisen tukemiseen.

60. muistuttaa, että investointisuunnitelmien avulla olisi pyrittävä vihreämmän, älykkäämmän, osallistavamman ja alueellisesti tasapainoisemman talouden luomiseen, jotta EU säilyttäisi kilpailukykynsä maailmanlaajuisella areenalla.

61. on sitoutunut etsimään yhdessä yksityisen sektorin kanssa ratkaisuja investointien lisäämiseksi kunnissa ja alueilla. Tämä on myös AK:n 8. heinäkuuta 2016 antaman Bratislavan julistuksen "Investoinnit ja yhteydet" keskeinen poliittinen viesti ⁽²⁶⁾.

Bryssel 8. helmikuuta 2017.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Markku MARKKULA

⁽²⁶⁾ Ks. alaviite 7.